

Nummer 38, april 2024

Aktuellt på bullerområdet

I detta nyhetsbrev har vi som vanligt samlat på oss en rad intressanta nyheter på bullerområdet. Här kan du läsa om den nyligen genomförda Regionala Miljö- och Samhällsbyggnadsdagen samt ta del av ett personporträtt av Andreas Novak.

Vi passar också på att informera om att vi under 2024 och 2025 gör en extra satsning på att ta fram ett modulbaserat utbildningsmaterial inom nätverket som kommer att göras tillgängligt via vår hemsida. God läsning!

Regionala miljö- och samhällsbyggnadsdagen

Den 8 februari i år gick den Regionala miljö- och samhällsbyggnadsdagen av stapeln i Landstingshuset på Kungsholmen med Mark Isitt som moderator. Dagen arrangerades av STORSTHLM med hjälp av Ecoloop och i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholm, Stockholms stad samt Region Stockholm. Temat för dagen var *Förtätningens effekter och hälsosam grönska*.

Flera av talarna lyfte trafikbuller som en av länets främsta utmaningar med tydliga konsekvenser i form av störning och hälsopåverkan. Bullernätverkets *Anna Davis* och *Karolina Embring* från Länsstyrelsen i Stockholm talade om trender i detaljplanering kopplat till hälsa och frågade sig "Bostäder eller hälsa – måste vi välja?". Budskapet var att det går att bygga i även bullerutsatta lägen, förutsatt att det tas hänsyn till bullret i ett tidigt skede av planprocessen och det sker en anpassning av bebyggelsens lokalisering, placering och utformning efter platsens förutsättningar.

Karin Ljung Björklund talade om Folkhälsomyndighetens uppdrag "Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling" och betonade vikten av prevention och miljöns potential för att främja hälsosamma levnadsvanor. Hon tog bland annat upp ljudmiljön vid skolor och förskolor och gav ett exempel från Paris där man genom att förbjuda genomfartstrafik på närliggande gator minskat källbullret i barns närmiljö.

Du hittar alla presentationer från dagen via länken nedan.

Från vänster: Mark Isitt (Moderator), Anna Davis och Karolina Embring (Länsstyrelsen i Stockholm), Peter Wiborn (Stockholms stad) och Petter Ljungman (Karolinska Institutet). Foto: Charlotta Eriksson.

STORSTHLM

Trafikverkets tjänst Bullernivå vid din fastighet

Trafikverket handlägger en stor mängd ärenden som rör frågor om buller och vibrationer från trafik och möjliga skyddsåtgärder. De flesta sådana ärenden inkommer från privatpersoner och från kommunala tillsynsmyndigheter. Under de senaste åren har två e-tjänster utvecklats som ger möjlighet att se uppgifter om den egna fastigheten, eller lämna in en förfrågan om utredning.

Tjänsterna är utvecklade för privatpersoner som störs i sin boendemiljö, och avsedda för att hantera ärenden som rör befintliga statliga vägar och järnvägar. För ny- eller ombyggnadsprojekt som innefattar bullerskyddsåtgärder hänvisas till respektive projektorganisation.

Länk till Trafikverkets webbsida med de bägge tjänsterna:

Forskning bidrar till att reducera buller och vibrationer från järnvägen

För att möta dagens och framtidens krav på tystare järnväg jobbar Trafikverket tillsammans med tio andra infrastrukturförvaltare i Europa för att utveckla en ny produkt som reducerar ljudstyrkan.

Projektet LOWNOISEPADS har nu levererat en slutrapport som beskriver arbetet med en ny typ av mellanlägg för att minska buller från järnvägen. Omfattande mätningar och analyser av olika räls mellanlägg på olika testplatser och med olika tågtyper och hastighetsförhållanden har genomförts. En produkt, ett mellanlägg för svenska förhållande, har utvecklats och närmar sig kommersiell introduktion. Produkten kan till exempel reducera bullernivåer från passerande motorvagnståg med 3–5 dBA.

Projektet leder till ökad kunskap om bulleråtgärder där vi nu bättre förstår hur bullergenererande källor i järnvägen kan åtgärdas vilket får en positiv påverkan på människors liv och hälsa.

Ett mjukvaruverktyg har också utvecklats för att visualisera och bedöma förändringar i buller när egenskaper på räls mellanlägg förändras. Rapporten rekommenderar också fler framtida tester för optimering av räls mellanlägg för att ytterligare minska buller och vibrationer.

Läs mer om projektet via denna länk:

[Forskning bidrar till att reducera buller och vibrationer från järnvägen - Bransch \(trafikverket.se\)](#)

Kvalitetssäkring av flygbullerberäkningar

År 2011 fastställdes det första kvalitetssäkringsdokumentet för flygbullerberäkningar och nu har en reviderad version publicerats.

En förändring i denna uppdaterade version är införandet av en ny atmosfärsdämpningsstandard. Vidare är en rekommendation i förslaget att använda ett standardiserat så kallat enhetsväder.

Kvalitetssäkringsdokumentet har som syfte att skapa enhetlig tillämpning av flygbullerberäkningar och är avsett som vägledning vid sådana beräkningar. Det är i första hand avsett för beräkningar som underlag för miljöprovningar av flygplatser samt bebyggelseplanering kring flygplatser samt i löpande tillsynsverksamhet. Dokumentet är också användbart som information till övriga intressenter.

Revideringen har utförts i en arbetsgrupp med Trafikverket, Transportstyrelsen och Naturvårdsverket samt stöd av tekniska rådgivare från Swedavia och Tyréns.

[Nationell samordning av omgivningsbuller \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

Rekommendation att använda beräkningsmetoden Nord2000

Myndigheterna inom den nationella bullersamordningen rekommenderar en övergång till beräkningsmetoden Nord2000 vid utredningar av buller från väg- och spårtrafik.

Beräkningsmetoden Nord2000 bör användas från 1 juni 2024 för vägtrafik och 1 januari 2025 för spårtrafik vid beräkning av buller i samband med planering och byggande av trafikinfrastruktur och bullerskyddsåtgärder, vid planarbete och bygglovsärenden enligt plan- och bygglagen (2010:900) samt vid tillsyn enligt miljöbalken (1998:808).

En övergång till Nord2000, i stället för det tidigare rekommenderade Nord96-väg respektive -spår, ger förutsättningar för mer noggranna och rättvisande beräkningsresultat.

[Naturvårdsverket "Om beräkningsmetoden Nord2000" \(pdf\)](#)

Remiss om regeländringar för studentbostäder

Boverket har publicerat en "extra remiss" om regelförändringar för ljudisolering vid studentbostäder med delade utrymmen. Förslaget är kopplat till ett regeringsuppdrag kring studentbostäder som kommer avrapporteras under våren.

Remissförslaget går ut på sänka kraven, dvs att acceptera en sämre boendemiljö med avseende på buller för denna bostadstyp.

Remisstiden pågår under perioden 20 mars – 30 april.

[Boverkets förslag till föreskrifter om skydd mot buller i byggnader - Boverket](#)

Nytt om buller från Danmark

Silent City och Gate 21 har publicerat en kort analys på danska av samhällsekonomiska effekter (med avseende på bullerstörda bostäder samt koldioxidutsläpp) av en hastighetssänkning på bilvägarna i Köpenhamnsregionen. Läs via länken nedan som har analysen inbäddad i Flipbook-format.

[Analyse: Hastighedsnedsættelser og trafikstøj | Gate 21](#)

TV2 Kosmopol har en nyhet om att knappt 700 bostäder i Köpenhamn inom tre år kommer att få en nio meter hög bullerskärm mot trafikljud.

[Godt nyt til 687 boliger på Vestegnen | TV 2 Kosmopol](#)

Hälsorelaterad miljöövervakning

Inom den nationella hälsorelaterade miljöövervakningen pågår två projekt inom ljudmiljöområdet som drivs av en arbetsgrupp med Naturvårdsverket, VTI, med flera, under ledning av **Göteborgs universitet**.

Dels *Kartläggning av ljudmiljö i natur- och rekreationsområden*, som publiceras under våren. Dels *Trafikbullerkartläggning vid bostäder*, som beräknas bli färdigt våren 2025.

Ytterligare ett utredningsuppdrag som bedrivs vid **Centrum för arbets- och miljömedicin** (CAMM), Region Stockholm, handlar om miljöfaktorer, däribland trafikbuller, och barns mentala hälsa. Detta beräknas bli färdigt under hösten 2024.

[Karolinska Institutet om pågående HÄMI-undersökningar](#)

Konferenser 2024

Baltic-Nordic Acoustic Meeting (BNAM), Hanasaari, Espoo, Finland, 22-24 maj.

[Baltic-Nordic Acoustic Meeting 2024 \(bnam2024.net\)](#)

International Congress on Sound and Vibration (ICSV 30), Amsterdam, Nederländerna, 8-11 juli.

[The 30th International Congress on Sound and Vibration \(icsv30.org\)](#)

Inter-Noise 2024, Nantes, Frankrike, 25-29 augusti.

[Home - Internoise 2024](#)

Konferens inom den Hälsorelaterade miljöövervakningen (HÄMI), Naturvårdsverket och Umeå universitet. Umeå, Sverige, 2 oktober.

[HÄMI 2024 – Konferens inom den Hälsorelaterade miljöövervakningen \(naturvardsverket.se\)](#)

Kurs i Byggnadsakustik vid KTH hösten 2024

Under september till oktober i höst anordnas en kostnadsfri kurs i Byggnadsakustik (AF244V) vid KTH i Stockholm. Anmälan till kursen är öppen och kan göras fram till 15 april via antagning.se.

[Direktlänk till kursanmälan på antagning.se](https://antagning.se)

För mer information, se [kurshemsidan på KTH](#)

Domar

Ett antal av den senaste tidens domar om buller finns nu sammanställda på [Bullernatverkets hemsida](#) under rubriken Tillsyn. Här i nyhetsbrevet nöjer vi oss med fem stycken.

Buller från spårtrafik (nyare befintlig miljö)

MMD M 2218-23, Nacka kommun

Mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Domstolen konstaterar de förhöjda bullernivåerna har sin grund i bristfälliga utredningar och bedömningar då det aktuella bygglovets beviljades och att inget tyder på att spårhållaren har någon skuld i det.

Vidare konstaterar domstolen att utredningen inte ger stöd för att de höga bullernivåerna beror på förändringar i tågtrafiken eller järnvägsanläggningen som har skett efter det att bygglovets beviljades och det inte synes ha uttömts möjligheter att vidta åtgärder inom bostadsrättsföreningens fastighet. Domstolen anser under dessa förhållanden att det inte är skäligt att rikta ett åtgärdsföreläggande mot spårhållaren.

Musikbuller från restaurang i hotellrum

MMD M 6443-23, Eskilstuna kommun

Mark- och miljödomstolen upphäver underinstansernas beslut och visar ärendet åter till nämnden för fortsatt handläggning.

Domstolen anser att nämndens utredning inte utförts på ett sådant sätt att det kan uteslutas att det är hotellets isolering som i första hand behöver åtgärdas.

Buller från vägtrafik på skolgård

MMD M 2389-23, Partille kommun

Mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut och upphäver nämndens föreläggande om att vidta bullerbekämpande åtgärder.

Domstolen anser att väghållaren följer praxis, dvs infrastrukturpropositionens åtgärdsprogram där de värst utsatta ska få åtgärder först.

Buller från vägtrafik (nyare befintlig miljö)

MMD M 6568-23, Ekerö kommun

Mark- och miljödomstolen ändrar Länsstyrelsens beslut och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Domstolen konstaterar att det föreligger en olägenhet på fastigheten då ljudnivå vid fasad överskrider 55 dBA (ekvivalent) och instämmer i underinstansernas bedömning att det inte är skäligt att förelägga kommunen att uppföra vägnära bullerskärmar. Domstolen anser att det finns skäl att fortsatt utreda alternativa åtgärder.

Buller från lekplats

MMD M 819-24, Malmö kommun

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Domstolen anger att ljud från lekande barn på lekplatser är en sådan allmänt förekommande mindre störning som generellt sett får tålas av omgivningen och att det inte har framkommit några omständigheter som medför att störningarna kan anses ha en sådan omfattning eller varaktighet att det utgör en olägenhet i miljöbalkens mening.

Personporträtt – Andreas Novak

Många i nätverket känner nog redan till ditt namn, men kan du berätta lite om vem du är och vad du jobbar med till vardags?

Jag har arbetat med akustik sedan 1989 och blev klar med min Teknologie doktorexamen i byggnadsakustik 1995. Sedan dess har jag arbetat som akustikkonsult, främst med bygg- och samhällsbullerfrågor. Jag är nu Teknik- och utvecklingschef på WSP. Förutom konsultjobbet håller jag en akustikutbildning för byggstudenter på KTH.

Som representant för en konsult som arbetar med ljudmiljöfrågor i Stockholms län, vad ser du som den mest brännande frågan gällande trafikbuller i dagsläget?

All forskning visar på att de riktvärden vi har nu gällande trafikbuller innebär hälsorisker. Det är dock mycket svårt för oss att rekommendera frivilligt skärpta riktvärden i ett projekt för entreprenörer vill ofta bygga så billigt som möjligt och byggherrar har sannolikt inte kunskaper om konsekvenserna det innebär att bara gå på minimikraven. Hyresgästerna har inte heller kunskap om hälsoriskerna och har ingen möjlighet att påverka byggnadens utformning. Som akustiker vill man ju skapa en byggnad med god och hälsosam ljudmiljö oavsett vem som är kunden. Samtidigt måste man ju arbeta för kundens bästa och då blir man ofta låst till de minimikrav vi har att följa.

Nu är ju Boverket på väg att ta bort det mesta av sifferkraven i byggnormen inför revideringen 2025. För att inte våra bostäder, skolor, kontor och vårdlokaler ska få en dålig ljudmiljö är det väldigt viktigt att branschen kan enas om frivilliga riktvärden för de olika byggnadstyperna t ex i de svenska ljudklassningsstandarderna SS 25267 och SS 25268. Om det blir praxis att följa dem kan man även framöver säkerställa god ljudmiljö, även om inte byggnormen ger något stöd. Detta hindrar dock inte oseriösa aktörer att bygga sämre byggnader. Det kommer därför vara viktigt att informera och utbilda byggherrar i hur man säkerställer att en byggnad får god och hälsosam ljudmiljö.

Det börjar nu närma sig 10 år sedan den nya Trafikbullerförordningen SFS 2015:216 infördes. Vilka konsekvenser kan du se att den haft, bra som dåliga? Har den förändrat er konsulter arbets sätt på något vis? Om ja, Hur?

Mark som tidigare inte ansågs lämplig eller möjlig att bygga på bebyggs nu. Eftersom det inte finns någon anvisning om när man ska gå på grundkravet eller när man kan tillämpa avstegsfallet i förordningen från 2015, med revideringen 2017, är det många projekt som inte ens försöker uppnå grundkravet, utan man går direkt på avstegsfallet med bullrig och bullerdämpad sida.

Om trafikbullernivåerna i området där det ska byggas utreddes innan arkitekten skissat på en byggnadstyp och placering på tomten skulle en bättre ljudmiljö erhållas i många projekt. Detta skulle dock i vissa fall innebära att det inte gick att maximera den uthyrbara ytan, vilket i många projekt är det allra viktigaste. Ett punkthus i ett bullerutsatt läge är inte den

bästa byggnadstypen. Ett lamellhus i samma läge skulle skärma sig självt, så att en bullerskyddad sida skapas.

Om man går på avstegsfallet så finns ingen begränsning i bullernivå utanför fasaden på den exponerade sidan. Inomhus ställs bara krav på trafikbullernivå i dBA. Detta kan innebära att man får ett mycket mer lågfrekvent buller inomhus än tidigare och att ljudmiljön kan upplevas som sämre, trots att kravet inomhus är oförändrat.

Det finns oklarheter om Folkhälsomyndighetens lågfrekvenskrav ska tillämpas för trafikbuller eller ej. Normalt har dessa krav inte tillämpats för trafikbuller, utan bara för bostäder nära stationära ljudkällor som avger mycket lågfrekvent buller. Utan någon begränsning av lågfrekvent trafikbuller inomhus innebär de nya riktvärdena från 2015/2017 försämringar både utom- och inomhus.

Sedan ett tag tillbaka ställs krav på att trafikbullernivåerna redovisas i planbeskrivningen. Bullerkapitlet i planbeskrivningen är det enda som har någon juridisk status, då dessa nivåer ska vara styrande om det exempelvis uppstår klagomål eller problem när byggnaden står färdig. Det är positivt att man sätter fokus på ljudfrågan redan i detaljplaneskedet. Problemet är att vi måste få en byggnadsvolym att räkna på och detta innebär att man inte kan ha öppna planer som tillåter valfria byggnadsvolymer som var vanligt tidigare.

Jag trycker det är en brist att miljöklassningssystem såsom Miljöbyggnad, Breeam och Leed inte ställer något krav på utomhusmiljön. Att få Guld eller betyget Outstanding med en ljudnivå på balkongen eller utanför sovrumsfönstret på 75 dBA anser jag inte är rimligt.

Du är en återkommande deltagare vid Bullernätverkets seminarier, vad tycker du är nätverkets främsta styrkor och hur skulle du vilja att det utvecklades framöver?

Det är jättebra att representanter från konsultbolag, myndigheter och andra träffas och diskuterar ljudfrågor. Det finns inga andra forum för detta och det är bra att få höra andras åsikter. Vi arbetar ju trots allt med samma projekt, även om många aldrig träffas i projekten.

Det finns många olika hänsyn som måste tas när en byggnad utformas, så det är bra att få höra hur andra resonerar och vilka frågor de brottas med. Jag skulle gärna se fler seminarier framöver.

Bullernätverkets kommande aktiviteter

Vår och höst 2024

Bullerutbildning

Bullernätverkets samordningsgrupp gör under åren 2024 och 2025 en satsning på att ta fram ett modulbaserat utbildningsmaterial utifrån nätverkets egna kompetenser.

Materialet kommer att tillgängliggöras via nätverkets hemsida.

Du som vill bidra är välkommen att höra av dig till [Charlotta Eriksson på CAMM](#).

Utbildning för arkitekter

Hur kan man bygga bostäder i en tät stad med god ljudmiljö? Arbete med detta pågår. Håll utkik på [bullernätverkets hemsida](#) för mer information!

Detta är Bullernätverket

Bullernätverket i Stockholms län är ett nätverk för samverkan i bullerfrågor. Nätverket drivs gemensamt av Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholms stad, STORSTHLM och Centrum för arbets- och miljömedicin (Region Stockholm).

Målet med nätverket är att öka den regionala kompetensen inom bullerområdet och att skapa förutsättningar för att miljömålen för buller ska uppnås.

Nätverket ska stimulera erfarenhetsutbyte och utveckling av metoder för att åtgärda bullerproblem samt bidra till kunskapsspridning inom buller- och ljudmiljöfrågor. Nätverket ska också vara ett forum som bidrar till samarbete över yrkesgränser.

Kontakt

[Anna Davis](#) Länsstyrelsen i Stockholm

[Karolina Embring](#) Länsstyrelsen i Stockholm

[Sophie Lindstrand](#) Länsstyrelsen i Stockholm

[Sara Nilsson](#) Stockholms stad

[Stefan Troëng](#) Stockholms stad

[Charlotta Eriksson](#) Centrum för arbets- och miljömedicin (Region Stockholm)

STORSTHLM

